Nr. 212 Kraków, sobota 15 września 1917. Rocznik XXIV.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cn. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h., z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru pojedynczego 10h
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie o godzinie 6 wieczorem.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Fach pocztowy na listy Nr. 116.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.

Dział inseratowy: ul. Gołębia L. 2. I. p.
(Róg ul. Brackiej)
Telefonu Nr. 1354.
Konto czekowe 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 36 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 90 h.

Pierwsze starcia zbrojne Korniłowa z Kierenskim. — Pogłoski o propozycyach pokojowych Anglii.

Nowa afera dyplomatyczna w Niemczech.

Dyplomacya niemiecka niema szczęścia. Po wyjściu na jaw w ubiegłym roku korespondencyi Zimmermanna do prez. Meksyku Carranzy, w której Niemcy proponowały Meksykowi pośrednictwo w nawiązaniu stosunków z Japonią przeciw Stanom Zjednoczonym, następnie po głośnej aferze niemieckiego kuryera dyplomatycznego, wiozącego przez Norwegię materyały wybuchowe „dla ułatwienia operacyi wojennych armii niemieckiej", nowy skandal dyplomatyczny zostaje rozgłoszony obecnie przez prasę koalicyjną, którego źródło tym razem jest w Buenos Ajres. Ministeryum spraw zagr. w Waszyngtonie publikuje następującą wiadomość: **Ministeryum skonfiskowało pewne telegramy niemieckiego posła w Buenos Ajres hr. Luxburga, które przez poselstwo szwedzkie w Buenos Ajres zostały wysłane jako rzekomo własne** pod adresem szwedzkiego urzędu spraw zagranicznych.

Prasa koalicyjna podała już tekst przejętych telegramów, w prasie niemieckiej mają się dopiero ukazać. Są one datowane z maja i czerwca i mają podawać informacye o ruchach handlowych okrętów koalicyi na wodach amerykańskich, które Luxburg chciał za pośrednictwem poselstwa szwedzkiego przesłać do Berlina.

Sprawa ta wywołała ogromne wrażenie w świecie dyplomatycznym i w prasie koalicyjnej znalazła szerokie echo. Prócz Niemiec, dotyczy ona bezpośrednio dwóch neutralnych państw: Argentyny i Szwecyi. Zwłaszcza stanowisko Szwecyi, przejmującej pośrednictwo w tajnej korespondencyi na niekorzyść koalicyi, uważane jest za naruszenie neutralności; nie brak już także głosów groźby pod adresem rządu szwedzkiego. Departament państwowy St. Zjednoczonych — jak z Hagi telegrafują do „Berl. Tgblt." — oczekuje, że Szwecya odwoła swego posła. Według tychże informacyi rządowi amerykańskiemu nie wystarczy to zadośćuczynienie: szerokie koła opinii publicznej domagają się, **aby Szwecya usunęła swój rząd**, który naruszył najelementarniejsze podstawy międzynarodowego honoru.

Szwedzkie ministeryum spraw zagr. pospieszyło wobec tego z urzędowem oświadczeniem, w którym podnosi, że w wielu okolicznościach w ciągu roku Stany Zjednoczone prosiły Szwecyę o pośredniczenie w przesyłce listów i telegramów do Turcyi, czemu zadośćuczyniono. — W r. 1915 prosiła Anglia. aby ustała korespondencya między Niemcami a Półn. Ameryką za pośrednictwem Szwecyi, na co Szwecya się zgodziła. Życzenie rządu angielskiego nie dotyczyło jednak innych krajów neutralnych, do których jak n. p. Argentyny w dalszym ciągu szła korespondencya z Niemiec przez Szwecyę. — W obecnym wypadku oczekuje rząd szwedzki wyjaśnień ze strony Niemiec i **zaznacza, że treści telegramów nie znał.** Jeśli się wykaże, że nastąpiło nadużycie zaufania, rząd poczyni kroki, aby zapobiedz powtórzeniu się podobnego wypadku. Dotychczas ani St. Zjednoczone ani Anglia nie wyraziły życzenia, aby Szwecya zaniechała pośrednictwa w korespondencyi między Niemcami a Argentyną, w przeciwnym bowiem wypadku rząd szwedzki zastosowałby się bezwarunkowo do tego.

Sprawa, grożąca w skutkach Szwecyi represyami ekonomicznymi i handlowymi ze strony koalicyi, jest dla rządu tym bardziej nieprzyjemna, że wzmódz może ruch, cieszący się poparciem znacznych warstw ludności, który zmierza do obalenia obecnych kierowników państwa i do oparcia się o **koalicyę.** Opublikowanie telegramów hr. Luxburga **pogorszyło także stosunki Niemiec z Argentyną,** która czuje się naruszona w swych prawach przez postępowanie posła niemieckiego. Jak „Times" donoszą z Buenos Ajres, rząd argentyński zaprotestuje u Szwecyi, a równocześnie powiadomi rząd niemiecki, że hr. Luxburg jest nieodpowiedni na posła. Niektóre pisma podały nawet wiadomości o zerwaniu stosunków z Niemcami.

Półurzędowa „Nordd. Allg. Ztg." stwierdza, że rząd niemiecki używał pomocy szwedzkiego rządu, aby prowadzić korespondencye z krajami neutralnymi, od których przez koalicyę został wbrew prawom międzynarodowym odcięty. — Dziennik uważa, że Szwecya była w swoim prawie pośredniczyć w korespondencyi państw wojujących z neutralnymi, nawet jeśli urzędowe korespondencye były szyfrowane (jak w tym wypadku R.), zwłaszcza jako kraj, który ze względu na swe naturalne położenie pośredniczył w najszerszej mierze w komunikacyi korespondencyjnej między wrogami Niemiec, Rosyą i Anglią.

Obecnie oczekiwane jest opublikowanie telemragów hr. Luxburga przez rząd niemiecki i udzielenie odnośnych wyjaśnień.

* * *

Berno, 14 września.

Gabinet argentyński ustąpił. Doręczenie paszportów hr. Luxburgowi zdaje się być nieuniknione. W Buenos Ajres odbyły się manifestacye studentów, którzy domagali się doręczenia paszportów Luxburgowi.

„Central News" donosi, że w Buenos Ajres odbyły się antyniemieckie demonstracye. — Tłum podpalił gmach niemieckiego klubu i biura pism, sprzyjających Niemcom, a niemieckie poselstwo obrzucił kamieniami. Policya w krótkim czasie stłumiła demonstracye.

Berlin, 14 września.

Jak podaje „Vorwaerts", amerykański poseł w Sztokholmie miał wczoraj długą rozmowę z ministrem spraw zagranicznych Lindmannem. Doszło do porozumienia, wobec czego zajście szwedzko-amerykańskie zdaje się być załatwione.

Wojna domowa w Rosyi.

W najbliższym czasie w okolicach Petersburga ma nastąpić starcie dwóch armii: Kierenskiego, któremu rząd prowizoryczny i Rada robotnicza udzieliły władzy nieograniczonej, a Korniłowem, którego straże przednie przeszły pono w gub. petersburskiej za linię Ługa-Pawłowsk. Rząd zamianował Kierenskiego głównodowodzącym, i ten wystąpił przeciwko Korniłowowi sam, na czele wojsk wiernych rządowi. Przypuszczają, że bitwa rozegra się koło Ługi, miasta powiatowego gub. petersburskiej...

Tak zbliża się do swego rozstrzygnięcia wielki dramat wewnętrzny rosyjski, z napięciem obserwowany przez świat cały...

Jak stoją szanse obu stron?... Pod tym względem sytuacya pozostaje niejasną. Obszerne telegramy pet. ag. tel. oczywiście są nastrojone na nutę bardzo optymistyczną w stosunku do sił rządowych. Kierenskij, jako nowy naczelny wódz, wydał rozkaz dzienny, w którym powiada, że „próba buntu armii zupełnie się nie udała", a „uśmierzenie buntu bez rozlewu krwi

dało dowód istnienia dobrego ducha w narodzie rosyjskim“. Kierenski, jak widać, **stara się oprzeć na lewicy**, widząc, jak za Korniłowem grupuje się kontr-rewolucya. Jak donoszą niektóre dzienniki, **nawet bolszewicy** pono popierają w tej krytycznej chwili Kierenskiego, widząc zagrożone zdobycze rewolucyi; w ten sposób ma za sobą Kierenski cały bardzo liczny i ruchliwy proletaryat petersburski. **W ten sposób odbywa się koncentracya sił rewolucyjnych przeciwko Korniłowowi.** Z jakiem hasłem politycznem występuje ten ostatni — niewiadomo, aczkolwiek (według „Timesa“) przysięga, że zatrzyma władzę tylko do chwili zebrania się konstytuanty. Jak dalece obóz Kierenskiego konsoliduje się, jako obóz lewicy, wskazuje fakt, że wśród aresztowanych przez Kierenskiego widzimy b. ministra wojny Guczkowa, znanego wpływowego wodza żywiołów październikowych.

Ten ostatni fakt jasno wskazuje, jakie żywioły stają za Korniłowem. Wczoraj już wskazaliśmy także na dwuznaczne stanowisko kadetów. Wszystko zdaje się wskazywać na to, iż za Korniłowem organizuje się **wielki obóz kontrrewolucyi burżuazyjnej** z tych (licznych) elementów, które mają dość dyktatury robotniczej. W paru więc słowach (o ile można oprzeć się na telegramach ostatnich) sytuacya pod względem politycznym wyglądałaby tak:

Skonsolidowana lewica socyalistyczno-radykalna (z bolszewikami!) **przeciwko konsolidującej się reakcyi (z kadetami?).**

Jak się jednak układają wpływy obu stron co do sił istotnych? Min. Niekrasow optymistycznie zapewnia, że **„cały kraj** jest za Kierenskim“; wszyscy generałowie na froncie (według Pet. Agencyi!) z wyjątkiem gen. Łukowskiego i dowodzącego na froncie południowo-zachodnim Ganikina (który zresztą został aresztowany). Adm. Razwozow, komenderujący flotą bałtycką, wzywa flotę, aby szła za Korniłowem. Rada miejska Moskwy apeluje do ludności, aby wierną pozostała rządowi. I t. d. Dopiero jednak f a k t y c z n e starcie uwidoczni rzeczywisty stosunek sił. Reuter np. nie jest tak optymistyczny, jak rządowa Pet. Agencya; ostatnio donosi, że świeżo mianowany głównodowodzący Klębowski, stanął po stronie Korniłowa i musiał być usunięty i zastąpiony przez gen. Baruszczewicza.

* * *

Już działa grzmią pod Ługą...

Sztokholm, 14 września.

Pisma inflandzkie donoszą o wewnętrznych walkach w Rosyi: Po długiej radzie ministeryalnej w poniedziałek oświadczył Kerenski silnie poruszony, że wszelka myśl pokojowego przesilenia jest wykluczona. Zaraz potem Korniłow z sześciu pułkami rozpoczął marsz na Petersburg. Pierwsze starcie nastąpiło po południu. Huk dział koło Ługi słychać było jeszcze tuż pod Petersbursgiem.

Według dziennika petersburskiego, Korniłow rozporządza dwoma dywizyami artyleryi, dwoma dywizyami piechoty, dalej czteroma pułkami dwoma pułkami kozakami, batalionem atakowym i luźnym zastępem żołnierzy.

Duma rosyjska w Tule.

„Corriera della Sera“ donosi z Petersburga: Członkowie Dumy przenieśli się Tuły.

Rozpaczliwe położenie Kierenskiego?

Pisma londyńskie dowiadują się z Petersburga, że stanowisko Kierenskiego jest wprost rozpaczliwe.

„Daily Chronicle“ donosi, że dziewięć dziesiątych armii stanęło po stronie Korniłowa, który z wojskiem swojem z końcem tego tygodnia stanie prawdopodobnie pod Petersbursgiem.

Pisma paryskie donoszą, że 43 generałów na froncie przyłączyło się do Korniłowa.

„Morning Post“ donosi, że wojska Korniłowa obsadziły Nowogród na linii kolejowej do Moskwy, gdzie znajdują się wielkie fabryki amunicyi.

Klęska wojsk Kierenskiego?

Sztokholm, 14 września.

Z Haparandy nadeszła pogłoska, że wojska rządu prowizorycznego zostały pod Ługą pobite na głowę przez armię Korniłowa. Wojska rządowe ścigane są przez armię Korniłowa i są w pełnej ucieczce. Kierenski, chcąc powstrzymać dalszy pochód Korniłowa, kazał wysadzić liczne mosty koło Piotrogrodu.

Korniłow polecił Rozanowowi utworzyć nowy rząd.

Według informacyi dzienników londyńskich Korniłow zamierza utworzyć cesarstwo z członkiem rodziny ks. Dolgorukich na czele.

Podobno minister rolnictwa Czernow i b. minister spraw zagr. Czeretteli uszli z Piotrogrodu.

Wciąż sprzeczne wiadomości.

Zurych, 14 września.

Według doniesienia z Petersburga zastępcy dyplomatyczni państw koalicyi ofiarowali pośrednictwo w obecnem przesileniu ,aby uniknąć rozlewu krwi.

Minister pracy oświadcza, że awantura Korniłowa ostatecznie spełzła na niczem i że jego główna kwatera poddała się.

Z Legionów.

Miejsce pobytu Piłsudskiego i Sosnkowskiego.

Jak donieśliśmy wczoraj, pułkownik Sosnkowski znajduje się w Magdeburgu. Co do obecnego miejsca pobytu komendanta Piłsudskiego, to nie jest ono znane. Wiadomo tylko, że został przewieziony z Wisłoujścia, gdzie się pierwotnie znajdował, nad Ren.

Oficerowie wywiezieni ze Szczypiórna do Niemiec.

Dr Kołłątaj, kap. Tessaro (Zosik), kap. Droszer (Orlicz) z 4 towarzyszami — wszyscy wywiezieni ze Szczypiórna — znajdują się obecnie jako jeńcy cywilni w obozie Havelberg w Brandenburgii.

Ze świata.

Pogłoski pokojowe.

Pisma wiedeńskie i berlińskie podają pogłoski o rzekomych propozycyach pokojowych, które Anglia miała poczynić państwom centralnym, z czem zwróciła się — według „Munchner N. Nachrichten“ — nie do Berlina, lecz do **Wiednia.** Według tych propozycyi Niemcy zawarłyby nowy układ co do zneutralizowania **Belgii,** która musiałaby odzyskać napowrót zupełną niezawisłość, z Francyą Niemcy mogłyby dojść do porozumienia w drodze wymiany terytoryów. Otrzymałyby za część ziem lotaryńsko-alzackich jakieś terytoryum francuskie, lub jakieś inne odszkodowanie. Pozatem w Europie Niemcy musiałyby się starać o dalsze odszkodowanie na wschodzie. Większą część kolonii Anglia gotowa jest zwrócić Niemcom, z wyjątkiem południowo-zachodniej Afryki, za co Niemcy otrzymałyby rekompensatę w Afryce środkowej.

Przesilenie gabinetowe we Włoszech.

Jak podają „Messagero“ i „Secolo“, wczorajsza rada ministrów wykazała istotne niepokonalne przeciwieństwa między Bissolatim i jego przyjaciółmi ze skrajnej lewicy, jakoteż ministrami, którzy stoją blisko Salandry, z jednej strony, a Orlandem i Bosselim i innymi ministrami z drugiej. Dzisiejsza rada ministrów sprowadzi prawdopodobnie przesilenie gabinetowe, powodując ustąpienie większości ministrów.

Walki na Monte San Gabriele.

Wiedeń, 14 września.

Urzędowo donoszą 14 września:

Na północnym stoku Monte San Gabriele odparto 3 silne ataki Włochów.

Pozatem z żadnego frontu nie ma nic szczególnego do doniesienia.

Szef sztabu generalnego.

Austryackie Związki zawodowe w czasie wojny.

Sprawozdanie komisyi zawodowej za r. 1916 podnosi, że z początku wojny panowała niepewność, czy związki zawodowe okażą konieczną wytrzymałość wobec zbliżającej się burzy, to przebieg wypadków wykazał, że troska ta stała się bezprzedmiotową. Największą stratą członków miały związki zawodowe w r. 1914, gdyż liczba członków spadła z 415.195 w r. 1913 na 240.681. — W r. 1916 było zorganizowanych 138.789 robotników i 28.148 robotnic, **razem 166.937.** Należy podnieść, że ilość robotników, których powołano do służby wojskowej jest stosunkowo **większa,** niż ubytek robotników w organizacyach. **Ogromnie wzrosła praca kobiet,** która w niektórych gałęziach przemysłu jest panującą. To też wzrost liczby zorganizowanych kobiet jest bardzo znaczny.

Ubytek członków musiał pociągnąć zmniejszenie się dochodów. Wynosił w r. 1914 1,648.000 K, w r. 1915 zmniejszył się do stosunków małej sumy 15.000 K. Rok 1916 wykazuje poraz pierwszy od r. 1912 nadwyżkę dochodów i to wynosząca 170.000 K.

Konjunktura gospodarcza poprawiła się. — Wydatki na zasiłki dla bezrobotnych, wynoszące w ostatnim roku przed wojną 22%, wzrosły w r. 1914/15 na 30%, zmniejszyły się już w drugim roku wojny na 10%, a w trzecim roku wojny na 6% wszystkich wydatków.

W przeciągu 16 lat dochody wynosiły 104 miliony K, wydatki 98 mil. K.

Austryackie związki zawodowe przetrwały więc wojnę lepiej niż tego spodziewano się. — Robotnicy i robotnice, które jeszcze dotąd nie należą do organizacyi, powinny do niej przystąpić i wzmocnić ją, aby mogła podołać zadaniom, które czekają ją po wojnie.

Jeszcze o masarnicah krakowskich.

Otrzymujemy następującą korespondencyę z miasta:

W kwestyi artykułu o aprowizacyi miasta Krakowa, umieszczonego w „Naprzodzie“, podaję jeszcze parę szczegółów co do firmy Grabowskiego i tak:

P. A. Grabowski ma chorą żonę od dłuższego czasu, więc zmuszony był główny swój sklep oddać na filię niejakiej Jagusińskiej, która właściwie do reszty ogołaca konsumentów tak z tłuszczów, jak i też z wędlin. Pobrany towar z fabryki, jak wędzonka, krajana kiełbasa i t. p. ukrywa ona pod kasą w sklepie i sprzedaje go dopiero spekulantom, którzy płacą ceny ponad taryfę maksymalną i towar wywożą do Podgórza i Wieliczki, skąd wędruje za zachód i do Prus.

Kości kupuje się zwykle ze szpikiem, tymczasem u p. J. tłuszcz ten wybrany z kości schowany jest pod kasą na półmisku dla tych, którzy dobrze zapłacą, reszta konsumentów otrzymuje kości bez szpiku.

Firma A. Grabowskiego posiada kilka filii, ale niema na półkach towaru, spoczywającego stale pod kasami. Mięso siekane p. J. chrzci wodą, skutkiem czego jest ono bardzo rzadkie.

Czas już w interesie spożywców położyć koniec tej spekulacyi na żołądkach ludzkich, surowo ukarać niesumienną kupcową i kartę jej odebrać.

KRONIKA.

Konferencya stronnictw.

W dniu 13 września odbyła się na zaproszenie p. dra Jentysa konferencya delegatów stronnictw: narod. demokracyi, ludowców i socyalistów, oraz „Zjednoczenia narodowego“. Przedmiotem narad była **konsolidacya Koła polskiego.** Na żądanie socyalistów omówiono sprawę **rządu polskiego** w Królestwie, przyczem okazało się, że różnic **zasadniczych** w poglądach na tę sprawę nie ma wśród zgromadzonych, a są tylko różnice, dające się usunąć w przyszłości.

W toku debat poruszono potrzebę porozumienia się z **polskimi demokratami,** jako stojącymi na gruncie uchwał z 28 maja.

Uchwał żadnych nie powzięto.

Następna narada ma się odbyć 22 września w Krakowie.

15 września? „Politische Korr.“ donosi: Jak się dowiadujemy, pisma odręczne cesarza i króla Karola i cesarza Wilhelma do gubernatorów w Lublinie i Warszawie z patentami, zawierającymi nowe urządzenie władz państwowych w Królestwie Polskiem, będą ogłoszone dnia 15-go września b. r.

Uzupełnienie racyi mąki i chleba. Dotąd jeszcze biuro aprowizacyjne magistratu krakowskiego nie otrzymało urzędowego zawiadomienia w sprawie uzupełnienia normalnej racyi chleba i mąki. W innych miastach zachodnich obowiązują pełne racye chleba i mąki. Ciekawi jesteśmy, dlaczego namiestnictwo tej sprawy jeszcze nie załatwiło.

Wsparcia dla rodzin osób uprowadzonych przez nieprzyjaciela. „Dziennik ustaw i rozporządzeń państwowych“ zawiera ustawę w sprawie wsparć dla rodzin, których żywiciele przymusowo wstrzymani są za granicą przez nieprzyjaciela, względnie także zostali zawiezieni, jakoteż wsparcie dla rodzin obsługi okrętów marynarki handlowej, których powrót z krajów neutralnych jest uniemożliwiony.

Pismo Malinowskiego. Były członek Dumy państwowej, Malinowski, zdemaskowany jako prowokator na usługach b. rządu carskiego, przysłał na ręce ministra sprawiedliwości pismo z prośbą o zezwolenie na przyjazd do Rosyi, aby złożyć zeznania w sprawie bolszewików. Malinowski żąda gwarancyi nietykalności.

Zwinięcie legionowych stacyi zbornych.

Min. obr. kraj. zarządziło rozp. z dnia 23-go czerwca b. r. zwinięcie legionowych stacyj zbornych w Krakowie, Pradze, Budapeszcie, Wiedniu, Przemyślu i Lwowie z dniem 15-go września. Zarządzenie wydane w czasie, gdy Legiony przebywały w Królestwie, przychodzi do wykonania w chwili, gdy Legiony przeniesiono jako korpus posiłkowy do Przemyśla. — Zadaniem leg. stacyi zbornych było prowadzenie kontroli i ewidencyi przyjezdnych, oraz przebywających na urlopach lub w szpitalach, uzupełnianie umundurowania leg., pomieszczonych w szpitalach i szkole inwalidów, przedstawianie do superarbitryum, udzielanie ubrań cywilnych superarbitrowanym, oraz wypłacanie poborów inwalidom po superarb.

Nadto stacya wiedeńska otoczyła troskliwą opieką chorych i rannych, skierowując ich do specyalnych szpitali i prowadząc wzorowo urządzony oddział rekonwalescentów. Prowadzenie stacyi krakowskiej nie zawsze było zadawalniające, a wygląd wyekwipowania legionistów w ostatnich miesiącach nie świadczy dodatnio o kierownictwie stacyi i wołał o zmianę. Stacye w Pradze i Budapeszcie oddawna były przeżytkami i nie miały większego znaczenia.

Odezwa Koła Międzypartyjnego w Królestwie.

Tymczasowa Rada Stanu wobec nieuniknionej konieczności swego ustąpienia z widowni życia politycznego kraju, uchwaliła i przedstawiła władzom okupacyjnym zarys **nowej organizacyi budowy Państwa Polskiego,** przyczem wysunęła na plan pierwszy **Radę Regencyjną, jako najwyższy organ polityczny,** obdarzony władzą powołania rządu i nowej Rady Stanu.

Niebawem Tymczasowa Rada Stanu rozwiązała się, opracowany zaś przez nią projekt staje się **bliskim urzeczywistnienia. Kraj nasz jest w przededniu nadania mu nowych organów państwowych,** jako dalszego ciągu aktu 5-go listopada. W poszukiwaniu dróg do realizacyi tego aktu zjawią się więc nowe formy z Radą Regencyjną na czele, której mają być nadane szerokie pełnomocnictwa prawno-polityczne.

Międzypartyjne Koło Polityczne nie brało udziału ani w opracowaniu powyższego projektu, ani w wyborze osób do Rady Regencyjnej powoływanych. Dzisiaj wszakże, w obliczu powagi nowej sytuacyi, M. K. P. czuje się w obowiązku złożyć następujące oświadczenie:

Rada Regencyjna, której ma być przyznany obszerny zakres działalności państwowo-twórczej, może urzeczywistniać swe zadania ze szczęśliwymi dla narodu wynikami, gdy ani na chwilę nie zapomni, że **zgodnie z duchem dziejów Polski jedynem źródłem władzy zwierzchniej był i jest Naród.** Wierzymy niezłomnie, że w dzisiejszych przejściowych warunkach **Rada Regencyjna bez odwołania się do woli narodu nie przesądzi ani granic, ani ustroju Państwa Polskiego, nie ofiaruje nikomu Korony Polskiej, nie zawrze traktatów bądź politycznych, bądź gospodarczych, przesądzających o dalszych losach Polski.** Oczekujemy również, iż **Rada Regencyjna ochroni naród swój od niszczących skutków wojny** oraz przystąpi skutecznie do samodzielnego budownictwa Państwa Polskiego, stojąc z niezachwianą gotowością na straży interesów narodowych.

Stronnictwo Polityki Realnej. — Stronnictwo Demokratyczno-Narodowe. — Polska Partya Postępowa. — Zjednoczenie Narodowe. — Stronnictwo Demokracyi Chrześciańskiej. — Związek Niezależności Gospodarczej.

Warszawa, 11 września 1917 r.

Z Królestwa Polskiego.

Przesyłka gazet pomiędzy okupacyami.

Ostatni „Dziennik rozporządzeń" general-gubernatorstwa w Lublinie ogłasza przepisy o wzajemnej ekspedycyi gazet, wychodzących w okupacyi niemieckiej i austryackiej. Przesyłka jest dozwolona dla wszystkich pism, z wyjątkiem pism zakazanych specyalnemi rozporządzeniami. Urzędy pocztowe będą pobierać przedpłaty.

Z Olkusza.

Jak donosi „Kronika Pow. Olkuskiego", aresztowanie Piłsudskiego i sprawa przysięgi w Legionach głęboko wzburzyły uczucia olkuszan. Wyrażenie jednak tych uczuć otwarcie, tak, jak to wszędzie gdzieindziej się odbyło, natrafiło na opór władz. Miejscowa „Liga kobiet" pragnęła w obchodzie rocznicy 6 sierpnia zaakcentować stosunek obywateli do faktu wywiezienia twórcy ideologii polskiej walki zbrojnej — zakazano jej to uczynić. Dlatego też obchód ten ograniczył się do sprzedaży nalepek i znaczków, z której czysty dochód w kwocie 421 K 49 h został przeznaczony dla internowanych legionistów.

Wobec tego wszystkiego „wydawać się komu może, że Olkusz do tych wstrząsających wypadków, jakich jesteśmy do dziś dnia świadkami, odnosi się biernie i obojętnie. Że tak nie jest, dowodz rezolucya, powzięta na poufnych i prywatnych zebraniach, wysłana do Tym. Rady Stanu i Wiedeńskiego Koła Polskiego."

Niestety treść tej rezolucyi jest w „Kronice Pow. Olkuskiego" skonfiskowana przez cenzurę.

P. P. S. a sądownictwo.

Polska Partya Socyalistyczna wobec sądownictwa polskiego zajęła nast. stanowisko:

Odbyło się plenarne zebranie cetrali związków zawodowych. Magistrat warszawski, a właściwie wydział „ochrony pracy" zwrócił się do centrali związków zawodowych o wyznaczenie kandydatów na ławników do sądów: okręgowego i apelacyjnego. Po ożywionej dyskusyi pod przewodnictwem radnego Arciszewskiego P. P. S. postanowiła ławników podać, przyczem jednak uchwalono następującą rezolucyę:

„Wyznaczając swych kandydatów na ławników sądu okręgowego i apelacyjnego, komisya centralna związków zawodowych uznaje, że sądownictwo polskie, utworzone przez Departament sprawiedliwości b. Tymczasowej Rady Stanu musi być uważane jedynie za prowizoryum, które istnieć będzie tylko do czasu uchwalenia odpowiednich spraw przez sejm ustawodawczy, w którym przedstawiciele robotników domagać się będą wyborów sędziów na podstawie pięcioprzymiotnikowego prawa głosowania, oraz sądów przysięgłych."

Wydobywanie miedzi w Królestwie.

„Schles. Ztg." donosi, że władze okupacyjne austryackie rozpoczęły roboty, około planowego wydobywania miedzi i ołowiu z niektórych pokładów ziemi w gubernii kieleckiej. Roboty posunęły się już tak daleko, że można już uprawiać eksploatacyę prawidłową wspomnianej rudy w okolicach Miedzianej, Łysej Góry i Olkusza.

Czarna fala.

Z Lublina donoszą: Przybyli tu na stałe jezuici i objęli dawny kościół Ojców Karmelitów. W połowie września spodziewani są Redemptoryści i obejmą dawny kościół Bernardynek. W szkole Urszulanek wszystkie miejsca są zajęte.

Z komisyi dla odbudowy.

Wiedeń, 14 września.

Komisya dla odbudowy odbyła wczoraj posiedzenie. Na porządku dziennym stały obrady nad wnioskiem dra Oleśnickiego w sprawie utworzenia komisyi fachowej dla spraw odbudowy gospodarczej zniszczonych przez wojnę obszarów państwa. Komisya ta ma stać u boku ministra dla robót publicznych.

Sprawozdawca Onyszkiewicz, uzasadniwszy wniosek, polecił do przyjęcia następującą rezolucyę: „Wzywa się rząd, by zatrzymując centralę odbudowy gospodarczej obszarów zniszczonych przez wojnę utworzył komisyę z 52 członków — przedstawicieli tych obszarów, jako organ doradczy ministra robót publicznych i by tej komisyi przyznał następujący zakres działania: 1) wydawanie opinii o zasadniczych kwestyach odbudowy i o sposobie jej przeprowadzenia. 2) popieranie równomiernej odbudowy gospodarczej wszystkich zniszczonych przez wojnę obszarów państwa, 3) popieranie czynności istniejących już central dla gospodarczej odbudowy, oraz czynności Rad przybocznych tych central.

W dyskusyi zabierało głos szereg posłów.

Minister robót publicznych Homan oświadczył, że uważa za obowiązek swojego działu, by jak najszybciej przeprowadzić odbudowę we wszystkich obszarach. W zapatrywaniu tem wzmocniła go podróż, podjęta do Galicyi wschodniej. Ministerstwo robót publicznych w równej mierze, jak w Galicyi zachodniej, postępować będzie i w Galicyi wschodniej, zrazu przedewszystkiem dbać będzie o pomieszczenie ludności i o ile to możliwe, o uprawę roli. Co do wniosku o ustanowienie fachowej komisyi, to w zasadzie nie jest minister jemu przeciwny, lecz zakres działania komisyi musi być odpowiednio określony, by nie przyszło do żadnej konkurencyi między urzędami krajowymi a centralami i by przedstawiciele jednego kraju nie rozstrzygali spraw obchodzących inne kraje. — Co do rady przybocznej królestwa Galicyi, to jost powzięte rozwiązanie jej i nowe ukonstytuowanie ze względu na obszary odzyskane na Wschodzie. Zresztą ubolewać należy, że rada przyboczna przez wystąpienie ukraińskich członków utraciła swą pełność. — **W sprawie przedłożenia projektu ustawy o ponoszeniu kosztów wojennych przez państwo, minister wyraża zapatrywanie, że sprawa ta nie powinna być łączoną z akcyą odbudowy.** Centrala odbudowy była dotąd bardzo czynną w kierunku przygotowania materyałów budowlanych. Zakupiono lasy dla pozyskania drzewa, założono też fabrykę wozów rolniczych w Oświęcimiu. — Odbudowa szkół, kościołów, świątyń została już zainicyowana. Sprawy wymienione w rezolucyi, jak: ceny maksymalne na drzewo, rekwizycye materyałów budowlanych, zakaz wywozu drzewa są przedmiotem obrad i będą ponadto szczegółowo rozważane. Należy uwzględnić, że rewir węglowy górnośląski, który zaopatruje w węgiel Austryę, zwłaszcza zaś Galicyę, musi otrzymać drzewo konieczne dla utrzymania ruchu w kopalniach w ramach umówionego kontyngentu. Przy budowie domów włościańskich będą uwzględnione życzenia ludności, a nadto momenta natury publicznej i hygienicznej.

Szef sekcyi Lauda przedstawia budżet central krajowych za r. 1917—18.

Głosowanie nad wnioskami i rezolucyami nastąpi na następnem posiedzeniu, które ma się odbyć **za dwa tygodnie.**

Dookoła wojny światowej.

Rząd francuski o Polsce.

W odpowiedzi na telegram, wysłany przez Polski Zjazd polityczny w Moskwie do rządu francuskiego, nadeszła do francuskiego prezydenta ministrów, p. Ribota, depesza na ręce przewodniczącego Zjazdu p. Stanisława Jezierskiego.

Premier oświadcza: Francya, którą tyle tradycyjnych więzów łączy z bohaterskim narodem polskim, szczęśliwa jest, że może powitać odbudowę jego niepodległości i zjednoczenia.

W końcu p. Ribot oświadcza, że armia polska wkrótce walczyć będzie pod własnym narodowym sztandarem obok armii francuskiej.

Wojskowe formacye polskie w Rosyi.

„Russkoje Słowo" donosi, że generał Korniłow przyjął dowódcę wojsk polskich z wyboru, generała porucznika Dowbor-Muśnickiego, i toczył z nim **długą rozmowę o formacyach polskich.** Muśnicki zauważył, że wtenczas tylko może gwarantować za zdolność do boju swoich oddziałów, jeżeli władza dowódcy nie będzie skrępowaną przez żadne organizacye.

Minister wojny wyraził zgodę **na sformowanie dwóch korpusów polskich ze wszystkiemi rodzajami broni i wojskami pomocniczemi.**

Rozwiązanie pułków ukraińskich w Rosyi.

Donoszą przez Sztokholm, że **oba nowoutworzone pułki ukraińskie w Rosyi zostały rozwiązane.**

Pierwszy pułk. im. Połobutki rozwiązany został z powodu awantur, wywołanych przez żołnierzy.

Znamienniejszym był koniec pułku im. Chmielnickiego. Mianowicie, gdy pułk w drodze na front przejeżdżał niedaleko kijowskiej stacyi, rozpoczęła się z pociągu strzelanina do kirasyerów, rozstawionych wzdłuż linii. Uznano to za objaw buntu i zawezwano obóz kirasyerski, umieszczony w pobliskiej stacyj.

Gdy nadjechały tam pociągi z ukraińskiem wojskiem, kirasyerzy zatrzymali go, otoczyli i dali kilka salw, których ofiarą padło 16 Ukraińców, reszta pułku wysiadła i poddała się bez dalszej walki.

Podzielono go na mniejsze oddziały i odprowadzono do miasta. Na wiadomość o tych zajściach głównodowodzący gen. Korniłow rozkazał natychmiast pułk rozwiązać, a żołnierzy porozdzielać pomiędzy pułki rosyjskie.

W ten sposób Rada ukraińska została pozbawiona własnej armii, gdyż rząd tymczasowy

zakazał bezwarunkowo dalszego tworzenia jakichkolwiek narodowych oddziałów, oprócz już istniejących polskich dywizyi.

Konferencya sztokholmska w listopadzie.

Komitet holendersko-skandynawski i delegaci rosyjscy, którzy wrócili z Europy zachodniej, postanowili **odłożyć konferencyę sztokholmską do połowy listopada.** Panuje w Sztokholmie przekonanie, że do tego czasu wyjaśni się sytuacya w Rosyi i w państwach zachodnich i że wtedy będą mogli socyaliści wszystkich krajów bez przeszkody wziąć udział w konferencyi.

Rząd angielski a konferencya sztokholmska.

Jako przyczynę odroczenia konferencyi sztokholmskiej, której stale sprzeciwia się rząd angielski, podaje Arnold Bennet w „Daily News“ zupełne przeciwieństwo między celami wojennymi warstw robotniczych a celami klas panujących, które chcą wojny gospodarczej mimo zawarcia pokoju i rozszerzenia panowania angielskiego w Afryce. Druga przyczyna, dla której rząd odrzuca konferencyę sztokholmską, leży głębiej: klasy panujące nie mogą się pogodzić z myślą, aby szerokie warstwy ludu układały warunki pokojowe i wogóle zabierały głos w kwestyi wojny i pokoju.

Nowy pobór rekruta w Anglii.

Wedle doniesienia „Daily News“, rozpoczął się w Anglii nowy pobór rekruta na zasadzie ustawy z 18 kwietnia 1916.

Do poboru staje 6 roczników, a mianowicie 41—45-letni poddani **całego obszaru państwowego.**

Nowy gabinet francuski.

Gabinet francuski utworzył się. — **Prezydyum i wojnę objął Painlave**, sprawiedliwość Perret, **sprawy zagraniczne Ribot**, wewnętrzne Steeg, **marynarkę Chaumet, sprawę zbrojeń** Laucher, skarb Klotz, kolonie Renaud Desnard, roboty publiczne Clerville, oświatę Daniel Vincent, pracę Renard, handel Clementel, rolnictwo David, aprowizacyę Long, misye zagraniczne Franklin Bouillon. Sekretarzami państwa i członkami komitetu wojennego są: Barthou, Leson Bourgeois, Doumer, Jean Dupui. Gabinet Painlevego ma nadto 11 podsekretarzy. **Dekret ustanawia komitet wojenny,** złożony z Painlavego, z ministrów spraw zagranicznych, skarbu, marynarki, zbrojeń i 4 wyżej wymienionych.

Komunikat niemiecki.

Berlin, 14 września

Urzędowo donoszą 13 września:

Zachodni teren wojny:

Wskutek niebardzo przeźroczystego powietrza działalność bojowa była na ogół nieznaczna, wyjąwszy chwilowe natężenia ognia i utarczki na przedpolach. Porucznik Voss zestrzelił w walce powietrznej 47 przeciwnika.

Wschodni teren wojny

Front ks. bawarskiego: **Na południe od gościńca Ryga—Wenden nasze posterunki kawaleryi cofnęły się przed silniejszym naciskiem Rosyan przez Moritzberg i Nowy Kajpen. Na północ od Baranowicz i nad Zbruczem żywy ogień przeszkadzający i utarczki wywiadowcze. Między Dniestrem a morzem Czarnem nie było większych działań bojowych.**

Front macedoński:

Na południowy zachód od jeziora Ochryda wtargnęły w góry tylko słabsze oddziały nieprzyjacielskie.

Pierwszy generalny kwatermistrz: **Ludendorff.**

Z miasta i z kraju.

Kwestya węglowa nie została dotąd uregulowana. Mimo braku węgla protegowane jednostki zaopatrują się w fury węgla na zimę, podczas gdy ogromna większość ludności za cetnarem węgla musi wędrować aż na Warszawskie. Rada miejska uchwaliła niedawno zrejonowanie sprzedaży węgla, dotąd jednak nie wprowadzono w życie tej uchwały, a tymczasem zbliża się zima. Sprawa ta nie cierpi zwłoki i powinna być natychmiast uregulowana, gdyż ludność czeka poprostu katastrofa.

Jak nam z Borów donoszą, kopalnia węgla nie pracowała przez **dwa** dni, gdyż zabrakło karbitu do lampek górniczych. Jest to karygodne niedbalstwo, które mści się na szerokich warstwach ludności, tak bardzo potrzebującej węgla.

Centrala ziemniaków. Z dniem wczorajszym rozpoczęła urzędowanie w Krakowie Centrala ziemniaków (Kartoffelstelle) przy ulicy Radziwiłłowskiej w miejsce oddziału kartoflanego przy zakładzie dla obrotu zbożem, który został zwinięty. Kierownictwo centrali powierzono podpor. Tomalskiemu. Centrala kartoflana będzie miała za zadanie przeprowadzić rekwizycyę ziemniaków w kraju, celem zebrania łącznie z innymi krajami monarchii **260 milionów centn. ziemniaków** na potrzeby wojska, koni, kopalń i ludności cywilnej.

Część produkcyi ziemniaków będzie wolną od rekwizycyi.

Zakończenie czasu letniego. Wedle zarządzenia całego ministeryum z d. 9 marca b. r. „czas letni“, rozpoczęty przesunięciem czasu zegarowego w d. 16 kwietnia b. r. o jedną godzinę naprzód, kończy się w d. 17 września o g. 3-ciej rano i o tej porze mają być wskazówki zegarów cofnięte o jedną godzinę wstecz, t. j. na godzinę 2-gą. Wszelkie czynności urzędowe i publiczne mają z dniem 17-go września b. r. odbywać się już wedle normalnego wymiaru czasu.

Ze sportu wioślarskiego. Staraniem oddziału wioślarskiego Sokoła i Sekcyi wioślarskiej A. Z. S. odbędą się w dniu 16 b. m. o godz. 2 i pół popołudniu jubileuszowe zawody wioślarskie. Ze względu na zgłoszone po raz pierwszy w Krakowie biegi pań i zgłoszony bieg 6-cio wiosłówki Towarzystwa wioślarskiego z Nowego Sącza, zawody zapowiadają się interesująco.

Bilety wcześniej do nabycia we firmie „Rudnicki“, Linia A-B.

Wysyłki książek do Królestwa Polskiego. Wskutek utworzenia w Wiedniu nowej centrali dla cenzury książek, wysyłanych do Królestwa Polskiego, Serbii, Albanii i t. d. podciętą została z miejsca cała działalność oświatowa T. S. L. w Królestwie, tak w ostatnim roku żywa i skuteczna.

Na skutek interwencyi w tej sprawie sekretarza Zarządu Głównego T. S. L. p. Stanisława Rymara, wczoraj wieczorem prezydyum Koła polskiego zwróciło się telegraficznie do rządu z protestem przeciw nowej Centrali i żądaniem jej zniesienia.

Repertuar teatru im. Jul. Słowackiego.

Sobota: „Murzyn“.

Repertuar teatru ludowego.

Sobota popołudniu: „Grube ryby“.

Sobota wieczór: „Odludki i poeta“ i „Konfederaci barscy“.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Marvan Pyrzowski. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310)